

Oponentský posudek diplomové práce Moniky Komoňové Využití webových platforem a mobilních aplikací ve výuce češtiny jako cizího jazyka

Diplomová práce bc. Moniky Komoňové se snaží o syntézu současných poznatků o využívání webových platforem a mobilních aplikací ve výuce cizího jazyka. Na první pohled by se mohlo zdát, že jde o téma vysoce aktuální a mnohokrát hloubkově zpracované, bližší rešerše ale ukáže, že navzdory zvýšené pozornosti věnované právě tomuto tématu nejsou dostupné zdroje informačně příliš bohaté ani přesvědčivé. S politováním musím konstatovat, že se tento fakt týká i předložené diplomové práce.

1. Koncepce práce

V práci jsem nenašla přímo formulovanou výzkumnou otázku, v úvodu je zmíněn cíl práce (*cílem této diplomové práce je demonstrovat využití mobilních aplikací a webových platforem ve výuce češtiny jako cizího jazyka*, s. 9). Cíl práce je koncipován natolik obecně, že je obtížné posoudit, nakolik jej bylo dosaženo.

Struktura práce není detailně promyšlena – úvodní tři teoretické kapitoly jsou zaměřeny velmi obecně a ubíhají jiným směrem, než jakým se odvíjí praktická část práce. Kapitola 2 zbytečně obširně vymezuje e-learning a jeho podoby, ačkoliv v analytické části práce autorka testuje využití konkrétních aplikací ve výuce češtiny, nikoliv principy e-learning. Kapitola 3 přináší pouze povrchní a obecně známé informace především technického charakteru (např. jakou maximální délku může mít lekce na Zoomu (s. 24), nebo že zvuk je v distanční výuce možno sdílet mimo jiné z CD nosiče (s. 29)). Kapitola není dostatečně vztažena ke specifikům výuky češtiny jako cizího jazyka. Kapitola 4 je věnována popisům úrovně A1 a A2, obsahuje mnoho dlouhých citací z popisu referenčních úrovní, zabíhá do zbytečných a pro práci nepodstatných detailů. Teoretická a praktická část práce na sebe spíš volně navazují, než že by tvořily doplňující se celek.

V práci je samostatná kapitola věnovaná závěrům, místo závěrů podložených daty zde čtenář najde velmi obecné shrnutí obsahu všech (i teoretických) kapitol bez interpretační složky. Závěry vztahující se k analýze jsou také velmi obecné a v podstatě dichotomické ve smyslu dobře špatně (např. *Obecně lze konstatovat, že zapojení aplikací a platforem do synchronní výuky bylo dle výsledků pretestací hodnoceno kladně. Ve většině případů se lektorky držely metodických pokynů, někdy průběh aktivity doplnily o dílčí cvičení (např. předposlechové). Ze zpětných vazeb vyplývá, že se žáci nepotýkali s výraznými technickými komplikacemi a zapojení aplikací se na jejich straně setkalo s pozitivními reakcemi.* s. 102.). O důvodech tohoto stavu se více vyjádřím v části věnované metodologii.

Hodnocení: C

2. Metodologie a zpracování dat

Z metodologického hlediska práce vykazuje mnoho nedostatků. Na str. 36 je uvedeno: *Cílem praktické části této diplomové práce je vytvořit aktivity demonstrující využití platforem a mobilních aplikací ve výuce češtiny jako cizího jazyka.* Autorka neuvádí, jakým způsobem bude provedeno vyhodnocení využívání těchto platforem, metodologie výzkumu není dostatečně popsána.

Kapitolu 5.1.1. *Seznam a charakteristika použitých aplikací a platforem* tvoří seznam webových stránek a aplikací, které jsou představeny v abecedním pořadí bez jakékoliv kategorizace (tedy seznam obsahuje jak internetové obchody, tak různé webové služby, sociální sítě, ale i výukové aplikace) a

bez vysvětlení, podle jakého klíče byly položky do seznamu vybírány (v textu je uvedeno: *V první fázi jsme přímou či nepřímou cestou oslovili lektory češtiny jako cizího jazyka nebo jiných jazyků s prosbou, aby sdíleli své tipy na platformy a aplikace, se kterými mají v rámci jazykové výuky zkušenosti, s. 36*). S ohledem na to, že se jedná o odborný text, považuji za zcela nezbytné uvést detailní informace ohledně způsobu oslovení lektorů, jejich počtu, způsobu výběru navržených aplikací atd.

Informačně velmi nevyvážené jsou i anotace jednotlivých položek seznamu, u některých je anotace zcela banální (*Roblík je internetový obchod s potravinami, s. 39*), u jiných velmi povrchová:

Prostřednictvím této platformy je možné jednak vybírat z velkého množství již vytvořených didaktických obsahů, jednak vybrat typ aktivity a obsah vytvořit po vlastní ose. Zvolili jsme dvě aktivity, a to doplňování slov z nabídky do vět a diktát podle poslechu, s. 37.

Kapitola 5.3 představuje metodické listy, opět je ale z metodologického hlediska málo vysvětleno, jaký byl postup při jejich pretestaci (způsob zadávání instrukcí, způsob výběru lektorů, zkušenosti lektorů s výukovými aplikacemi atd.).

V přílohách je uvedený dotazník, který byl podkladem pro poskytnutí zpětné vazby od zapojených lektorů. Dotazník vykazuje zjevné metodologické chyby. Skládá se z osmi otázek, sedm z nich je pouze formálního charakteru (*název testované aplikace, počet žáků ve skupině, jazyková úroveň skupiny, délka aktivity, způsob zapojení aktivity do lekce, resp. do fáze hodiny, jak hodnotíte aktivitu – kladně/záporně, bavila aktivita studenty – ano/ne*). Pouze otázka č. 8 a zčásti 7 se vztahují k hodnocení aktivity (*máte nějaké komentáře nebo návrhy na doplnění?*; otázka je formulována jako otevřená s širokou odpovědí. V popisu metodologie nebylo uvedeno, zda byli lektori instruováni, na jaké aspekty hodnocení aplikací se mají zaměřit, nebo zda je otázka zcela otevřená jakémukoliv typu komentáře.

V textu práce je uvedeno, že *hlavním cílem dotazníku bylo zjistit, s jakým úspěchem či neúspěchem se zařazení dané platformy do výuky setkala a jaké vylepšení metodiky případně daná lektorka navrhuje* (s. 91). Nikde ale není definováno, co znamená úspěch a neúspěch zařazení platformy nebo aplikace do výuky, pro vyhodnocení dotazníkového šetření je nezbytně nutné stanovit kritéria, podle kterých analýza postupuje.

Kapitola 6.1.1. přináší (pravděpodobně) doslovné citace vybraných odpovědí, není možné zjistit, kolik lektorů testovalo konkrétní aktivitu, hodnocení je velmi subjektivní a nepodložené argumenty, natož daty:

Zpětná vazba k aktivitě Learning Apps – Volné odpovědi

Aktivita se setkala s úspěchem, lektorka uvedla, že „zapojení aplikace bylo bezproblémové a žáci neměli problém pochopit instrukce (s. 92). V textu postrádám komentář, o jaké instrukce a jejich hodnocení se jedná, zda o instrukce k zadání aktivity, které nejsou v textu práce uvedeny ve znění adresovaném žákům, nebo o vlastní instrukce lektorky. Chybí také vysvětlení, jakým způsobem bylo ověřováno porozumění instrukcím (*ad žáci neměli problém pochopit instrukce*).

Vzhledem k nesprávně sestavenému dotazníku jsou získaná data velmi obecná a nicneříkající, k hodnocení aplikací v podstatě nedošlo, není tedy možné vyvodit žádné obhajitelné závěry.

V práci není vysvětleno, zda byli žáci informováni o tom, že jsou zapojeni do výzkumu, jakým způsobem došlo k anonymizaci nasbíraných dat, ani zda byly využity informované souhlasy.

Hodnocení: D

3. Práce s odbornou literaturou

Práce vychází z odborné literatury, autorka cituje a využívá poznámkový aparát. V seznamu literatury postrádám větší zastoupení zahraničních zdrojů, vzhledem k nedostatku kvalitních domácích pramenů reflektujících využívání výukových aplikací v jazykové výuce by byly vhodným doplněním textu. Zároveň autorce doporučuji téma doplnit o subkapitulu reflektující dopady využívání digitálních technologií na jedince, v českém prostředí se tématu výzkumně věnuje např. Michaela Slussareff. Za pozoruhodné považuji, že v odborném textu autorka definuje některé pojmy (sociální média, ideogramy) pouze prostřednictvím citací z wikipedie.

Hodnocení: B

4. Formální úroveň práce

Práce má přiměřený rozsah, obsahuje požadované náležitosti, text je koherentní a bez zjevných jazykových nebo typografických chyb.

Data nasbíraná v rámci empirického výzkumu nejsou v textu práce dostupná.

Hodnocení: A

Celkové hodnocení:

Na základě výše uvedených argumentů, a to zejména vzhledem k výrazným nedostatkům v metodologii výzkumu, musím konstatovat, že předložená diplomová práce je velmi slabá.

Práci doporučuji k obhajobě za podmínky, že autorka během obhajoby předloží a obhájí nový podrobný návrh koncepce výzkumu a zejména propracovaný dotazník.

V případě kvalitního průběhu obhajoby navrhuji hodnocení dobře.

V Chrást'anech 25. 1. 2022

Mgr. Kateřina Šormová, Ph.D.
Ústav českého jazyka a teorie komunikace FF UK